ބިސްމިﷲ الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2021/HC-A/253
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އިމޭޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ފަރާތް: ނަޝާ ހަމީދު / މ. ފިޔަރި، ސ.މީދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 08 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1445
21 ޑިސެމްބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 10 ޖުމާދަލްއޫލާ 1443 / 08 ޑިސެމްބަރު 2021

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 2984/Cv-C/2019
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **މައްސަލަ:** އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެ އުޖޫރަ ނުދީގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 26 ޑިސެމްބަރު 2019
- **ނިންމި ތާރީޚް:** 31 މެއި 2021

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

އަޙްމަދު ޝަރީފް ޙަސަން

ތަމްސީލުކުރި ފަރާތް: އަލްއުސްތާޛު ޙުސައިން ޝަރީފް، ކަނޑުމާގެ،

މ.ނިމާސްކޮޅު

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް

ޢަލީ ޝަރީފް / ގ.ވިއުގަ

ވަކީލް: އަލްއުސްތާޛު ޙުސައިން އާދިލް / އަޙްމަދު، މއ.ފާރުކު

ތަމްސީލް: މުޙައްމަދު ފަހުމީ / ސަންފްލާވަރ، މއ.ދަނބުގަސްދޮށު

މަސްދަރު - އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު އުޖޫރަ ނުދީގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ - އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތައް ފުރި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible].

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، އިމާޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[1] (މީގެ ފަހުން "އިމާޖް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް") ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ހ. ފީއަރި / ޢަނާން ޙަމީދު[2] (މީގެ ފަހުން "ޢަނާން ޙަމީދު" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް") އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް:

ޢާއިޝަތު ސާރާ އާއި އިމާޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ވި އެއްބަސްވުން

2. މއ.ސިނޫކުގެ / ޢާއިޝަތު ސާރާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މއ.ސިނޫކުގެ[3] އެވެ ބިއާ ގޯތިން ޢާއިޝަތު ސާރާއަށް ލިބިފައިވާ 778 އަކަފޫޓުގެ ބިމުގައި އިމާރާތްކޮށްފައިވާ 3 (ތިނެއް) ބުރީގެ އިމާރާތް 15 ޖޫލައި 2015 އިން ފެށިގެން 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހަށް އިމާޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް އިމާޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ޢާއިޝަތު ސާރާއާ ދެމެދު 06 ޖޫލައި 2015 ގައި އެއްބަސްވުމެއްވިއެވެ.[4]

---

[1] C-253/2005

[2] A044968

[3] ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު 4691-މ

[4] ޢާއިޝަތު ސާރާ އާއި އިމާޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ވި އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 އާއި 4.2 ވަނަ މާއްދާ

3. މިއެއްބަސްވުމުގެ 4.5 ވަނަ މާއްދާގައި ކުއްޔަށްހިފި ފަރާތުން އިމާރާތް ނުވަތަ އިމާރާތުން ބައެއް އެހެން ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ފަރާތްތަކަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމާއި، [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން

4. އިސްތިއުނާފުކުރުން އެއްބަސްވުމުގެ 4.5 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޔަށް [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި 01 އޯގަސްޓު 2015 އިން ފެށިގެން 5 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް އެއްބަސްވެއެވެ.[5] އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު މި [illegible] (ހ) ގައި 01 އޯގަސްޓު 2015 އަށް އިމާރާތް ނިންމައި ކުއްޔަށް [illegible] [illegible] 01 އޯގަސްޓު 2015 އިން ފެށިގެން އިމާރާތް [illegible] [illegible] މުއްދަތަށް މި އެގްރީމެންޓްގެ މުއްދަތު [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިން ފަރާތުން ނުވަތަ އިމާރާތް [illegible] ކުއްޔަށްހިފި ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 އަހަރު ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މުއްދަތުގެ ކުލިން މަހަކަށް 18،500/-ރ (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 60 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[5] [illegible] Cv-C/C-606/2015 [illegible]

5. އެގްރީމެންޓްގެ ދަށުން އިމާރާތުގެ 5 އަހަރު ދުވަހުގެ ޖުމުލަ ކުއްޔަށް 450،000/-ރ (ހަތަރު ލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އެވެ. އަދި މިއެގްރީމެންޓްގައި ސޮއިކުރުމާއެކު 150،000/-ރ (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އިމާރާތް ހަވާލުކުރަންވާނެކަމާއި، އަދި އެގްރީމެންޓް ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރާ ދުވަހު ތެރޭ 300،000/-ރ (ތިންލައްކަ ރުފިޔާ) ހަވާލުކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[6]

ފުރައިސަތު ސާރާގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން

6. ފުރައިސަތު ސާރާ އާއި އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ކުލި ދައްކަމުން ނުދާތީ، ފައިސާ ނުދައްކައިވާ މުއްދަތުގެ ފައިސާ ހޯދުމަށާއި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ޚިލާފުވެފައިވާތީ، އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރުމަށް އަދި ފުރައިސަތު ސާރާ ސިވިލް ކޯޓުގައި 10 އޮގަސްޓް 2016 ދައުވާކުރިއެވެ. މިމައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1647/Cv-C/2016 ގެ ދަޢުވާއިންނެވެ.

7. އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ދަޢުވާ ނިންމަވާފައިވަނީ، އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ފުރައިސަތު ސާރާއާއި ދެމެދުވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް، އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ކުލި ދައްކަމުން ނުދާތީ، މި އަމަލަކީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖައުހަރީ ޝަރުތަކާއި ޚިލާފު އަމަލަކަށްވާތީ، މިކަމުގެ ސަބަބުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުން އޭގެ [illegible] ބާތިލުވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފުރައިސަތު ސާރާއަށް ލިބެންޖެހޭ މާލީ [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ފުރައިސަތު ސާރާއަށް [illegible] ކަނޑައަޅައެވެ.

---

[6] ހަސަން [illegible] އާއި އިމާރާތް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ވެފައިވާ ނަންބަރު: Cv-C/C-606/2015 ކުލީގެ އެގްރީމެންޓްގެ 3 ވަނަ މާއްދާ

[illegible] އަޕީލުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރުން

8. [illegible] [illegible] [illegible] ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] ކުއްޔަށް ދީފައިވާ [illegible] ފުރަތަމަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓް 08 ޖުލައި 2015 އިން ފެށިގެން ޖުމްލަ 7 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޕީލުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރިއެވެ. [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible].

ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް:

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ،

"[illegible]، [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] 03 [illegible] 05 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] 08 ޖުލައި 2015 ވަނަ ދުވަހު އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް 13 ޖުލައި 2015 ވަނަ ދުވަހު އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް 13 ޖުލައި 2015 ވަނަ ދުވަހު އެއްބަސްވުން ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] 05 އަހަރު ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] - 450,000/-ރ. (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) [illegible] 2 އަހަރުދުވަހުގެ [illegible] [illegible] 7,000/-ރ. (ހަތްހާސް ރުފިޔާ) ގެ [illegible] 168,000/-ރ. (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ރުފިޔާ) 23 ނޮވެމްބަރު 2017 ވަނަ ދުވަހު [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] 19 ނޮވެމްބަރު 2015 [illegible] [illegible] 2016 [illegible] [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] 05 އަހަރު [illegible] 4 [illegible] 06 [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] 02 އަހަރު [illegible] 06 [illegible] 06 [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] 15 ޖުލައި 2015 ވަނަ ދުވަހު [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] "[illegible]" [illegible] (ހ) [illegible] 1,335,700/-ރ. (އެއްމިލިއަން ތިންލައްކަ ތިރީސް ފަސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] (އައި ޑީ ނަންބަރު A044968) [illegible] 31 [illegible] 2021 [illegible] 4 [illegible] [illegible]

-/1,335,700ރ. (އެއްމިލިއަން ތިންލައްކަ ތިރީސް ފަސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ދައްކަ ހުކުމްކުރުމަށް ދައުވާލިބޭ [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އަންގައި،

އަދި މިދަޢުވާގައި ދައުވާލިބޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން [illegible]."

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

10. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ނުކުތާތަކަކީ:

12.1- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާ.

12.2- **ދެވަނަ ނުކުތާއަށް:** ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްސަލަ ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު : 2984/Cv-C/2019 ނިންމާފައިވާކަމަށްބުނެ ހުކުމަކީ ނުކުތާ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ:

13. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާތައް ތަފްސީލުކޮށް އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ސަރީރައްގެ މަޤާމުގައިވެސް އުނިކަމެއްކަމަށް ގެނެސް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. މިތަފްސީލުތަކަކީ ސަރީރައް ނިޔާގެތެރޭގެ ރިޢާޔަތް ހިމެނޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ހުރިހާ ގޮތެއްގައި އެކަންކަން ބަޔާންކުރަމުއެވެ. މިގޮތުން؛

13.1- އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅާ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައަކީ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތާއި ދަރާ އާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހިނގާދިޔަ މުޢާމަލާތެއްކަމަށް ވިދާޅުވެ، އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ނޫނީ ދަރާގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ކަންތައްތަކުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ފަރާތަކުން ދިވެހިވާ ފައިސާއަކުގެ މައްސަލަ ބަލާ އުފެއިސާގެ ޖިނާއީ އިސްތިއުނާފު ފަރާތުން އުފައްދައިދޭންޖެހޭނެކަމަށް ނިންމާފައިވާކަމަށްވެސް. އެގޮތުން ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަސީޤާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ނަންބަރާއި ޚިލާފަށްކަމަށްވެސް. މިގޮތުން، ދަފްތަރު ދެމެހެއްޓިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ދަރާގެ ފަރާތުން ސޮއިކުރައްވާ ތަނުގައި ޕްރޮޖެކްޓް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ދަރާގެ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ނޫނީ އެހެންވިޔަކާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ފަރާތުން ފައިސާދައްކަ ދަރަނި، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ކުރަނީ ދިވެހިވާ ތަކުގެ މުޢާމަލާ އިޖުރާއަތު

އިޖާރާގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ނަމުގައި ކަންތައްތަކާ އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ނުލިބިގެން ސަބަބަށް ދިނުމުން އެކަމުގެ ބުރަ އިޖާރާގެ އެއްބަސްވުމުގައި އަދި އިސްތިހާރު ބަޔާން އެއްބަސްވުމަށް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ. މިގޮތުން ކުއްޔަށް ދިނުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ 450,00/-ރ (ހަތަރުސަތޭކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އެއްފަހަރާ ދައްކަމުން 5 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމަށް، އެ މުއްދަތުގެ އިތުރު މުއްދަތަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމުގެ އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ދިނުމުގެ ގޮތުން ގޮތެއް ނުވާނެކަމަށެވެ. އެގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެއްވެސް ފައިސާއެއް އެއްބަސްވުމުގެ ބޭނުން ލިބިގެން ނުދާނެއިރު މިކަމުގެ މައްސަލަ ފުރިހަމަ ދަރަނިވެރިކަން ނަގާނެކަމަށެވެ.

13.2- އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ކުއްޔަށްދޫކުރި މުއްދަތު ކަނޑައެޅިގެން ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމެވެ. އަދި ރަޝީދުތަކުން އެޕާޓްމަންޓް 1 އަހަރާއި 7 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމެވެ. އިތުރަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވާ މުއްދަތުގައި އިޖާރާ ރަޝީދު ދިނުމަށް އެއްވެސް އިނގޭގޮތަކަށް އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ނުކުރެވޭނެއެވެ. ކޯޓުގެ ފަރާތުން ސާބިތުކުރެވުނު ފަރާތުގެ ބޭނުންކުރެވިފައިވާ، ކޯޓުން ހުށަހެޅުނު ނުވަތަ ރަޝީދު އަދިއެފަދަ އެއްބަސްވުމުގެ ނާޖާއިޒު ގޮތަކާ އެއް ހުރިހާ ބޭނުމުގައި އިޖާރާގައި ވެރިކަންކުރުމަށް ފަރާތަށް ފައިސާކަމުގައި، އެއްބަސްވުމުގެ ބޭނުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ނަގާނީ އެކަން ކުރީގައި އެކަމުގެ ޖެހޭ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އޮތުމުގެ ކަމުގައި ވާނެއެވެ. އަދި މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ވިދާޅުވި ސަބަބު ފިލުވައިދިނުމަށްވުރެ ގިނަ ކަމުގައި ސާބިތުކުރެވޭ ފަރާތަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތައް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ފަރާތުގެ ކޯޓުން ބަޔާނެއް ލިޔުމުގެ ކަމަށް ނިންމާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ގޮތް

14. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފަށް މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] ކަށަވަރުކޮށްދެއްވައި، އެޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރައްވައިދެއްވުމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތްތަކުން ދިން ރައްދު:

15. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ޖަވާބު ތަފްސީލުކޮށްގައި ލިޔުމުން ހުށަހަޅާފައެވެ. އަދި މިމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވެސް އެނުކުތާތަކާއި ގުޅިގެން ވަކިން ތަފްސީލުކޮށް ވާހަކަ ދައްކާފައެވެ. [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް ނިމުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ގޮތުގައި އެކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

-15.1 އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާފަރާތުން ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ރައްދުގައި [illegible] ގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] މައްސަލައިގެ ނިންމުން ޤާނޫނީ ނުވަތަ ޝަރުޢީ އުސޫލަކާ ޚިލާފު ގޮތެއް [illegible] [illegible] ޙުއްޖަތް [illegible] [illegible] [illegible] ކަށަވަރުކޮށްދެވިފައިވާކަމަށް [illegible] އަދި އެނުކުތާގެ ރައްދުގައި [illegible] ގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު 2 އަހަރުން އިތުރުކޮށް ފައިސާ ނަގާފައިވަނީ [illegible] "[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]" ކަމަށާއި، [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އިތުރުން، އެ އެގްރިމެންޓްގައި

ބާރު 5 އަހަރާއި ގުޅޭ ފައިސާ ދިބެހިރާކަން އަނބުރައިދޭ ރަސްމީގޮތުން ސާބިތުކުރި ފަރާތްކަމަށެވެ. އަދި 19 ނޮވެމްބަރު 2015 ގައި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ފުރި ހާލަތު ބާރުނުކުރި ދުވަސް ހިމެނޭގޮތުން ސިޓީފޮނުވި ފަރާތުން ފައިސާ ދެއްކުމަށް ހަމަޖެހުނުކަމަށާއި، މިފަދަ ދިރުމެއްގައި އިޖާރާގެ ބައްދަލު ޖަހާފައިވާކަމަށެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ސިޓީ ފޮނުވިތާ 4 ދުވަސްފަހުން 23 ނޮވެމްބަރު 2015 ގައި އެއްބަސްވުން އިތުރު 2 އަހަރު އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި އެގްރީމެންޓުގެ ޑްރާފްޓު ފައިސާ ނަގައި ދަށުގައި ދިނުމުން އެއީ އެގްރީމެންޓުގެ އަލަށްއެކުލަވާލުމަށް އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. އަދި މިމައްސަލާގައި ނިޔާކުރުމުގެ އެއްވެސް ބައެއް ނުވަތަ ފަރާތަކުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދަޢުވާކުރާ ގޮތަށް ޖަވާބުދާރީވާކަމަށެވެ. މިގޮތުން ދެއްކުމަށް އަދާކުރުމަށް ބާކީ ހުރި ފައިސާ އިތުރުކުރުމަށް ފަރާތުން ނިޔާކުރި އެގްރީމެންޓުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން މިސާލަކަށް ބުނެވިދާނެ، އަދި އެގްރީމެންޓުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން ޙައްޤުވާ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ 8.2.1 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، މިކަމުން މުއްދަތު ހަމަވުމުން ފަހުން ބަލައިގަންނަ އެގްރީމެންޓުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، މިފަދަ ހާލަތެއްގައި ކުލި ދެއްކުމަށް ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތުން، އަދި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އެގްރީމެންޓުގައި އެކަށައެޅިފައިވާ ކުލި ދެއްކުމަށް ލާޒިމުވާކަމަށެވެ.

15.2- އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ނުކުތާގެ ރައްދުގައި ބުނެފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަކީ އިޖާރާގެ ސިފަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ވަކިކޮށް ހިމެނިފައިވާ ޤާނޫނީ ކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ. އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/57 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުން މިފަދަ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ސިފަތަކާ ގުޅޭ ދަށުން އެއް ފަރާތަކަށް ކުރާފައިވާ، އެފަދަ ނުދައްކާ ކުއްޔާއި މުއްދަތުގައި ފުރިހަމަ އަދި ފާހަގަ ނުކުތާއެއް ނަގައިދޭފަދަ އިސްތިޢާނަ

ބާރުތައް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ދޫކޮށްފައިނުވާކަމަށެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޖަވާބު ފޯމުގެ 4.31 އިން 4.40 އާ ހަމައަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން [illegible] ދަށުންވެސް ފާހަގަކުރާކަމަށެވެ. މީގެ އިތުރުން، ކުންފުނީގެ ފަރާތުން ލިޔުންތަކުގައި [illegible] ވަކި ފަރާތްތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫންކަމަށެވެ. އަދި [illegible] [illegible]، 5 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުވެފައިނުވާކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

16. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ބައެއް ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވައި މިމައްސަލަ ނިންމަވައި ދެއްވުމަށްކަމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން:

17. މިމައްސަލައާއި ގުޅުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، ގުޅުން ދެފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔުންތަކަށް ބަލައިލުމަށްފަހު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ދެ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

18. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އިސްތިއުނާފީ ދެނުކުތާގައިވެސް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި ރަނާ ބަޝީރުއާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފަށް އެއްބަސްވުމުގެ ބޭނުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ނޭނގި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށް، ރަނާ ބަޝީރުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ކުންފުނީގައި މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ފަރާތަކަށް ދީފައިވާ ފައިސާތަކުގެ މައްޗަށް ބުރަވެ އެފައިސާގެ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވީ އެކަމާއި ގުޅޭ ގޮތުންނެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނާގޮތުގައި އެފަރާތުން އެއްވެސް [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ރަނާ ބަޝީރަށް އަންގާފައެއް ނުވާކަމަށެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށްފަހު ދެ އަހަރު ދުވަހަށް ރަނާ ބަޝީރު ދީފައިވާ ފައިސާއާއި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible]. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މި ބުނުމަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ރަނާ ބަޝީރު އާއި ރިޒޯޓާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން

19. [illegible] [illegible] ގައި ހަދާފައިވާ 03 ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓް ރަނާ ބަޝީރު ކުއްޔަށް ހިފި ތާރީޚު 08 ޖުލައި 2015 އެއް ނޫނެވެ. އެގްރީމެންޓް ރަނާ ބަޝީރު އާއި ރިޒޯޓު އާ ދެމެދު [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible]. ވީމާ [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ނުނެވެ.

20. ރަނާ ބަޝީރު އާއި ރިޒޯޓާއި ދެމެދުވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،

20-1- އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުލީގެ މުއްދަތަކީ 01 ޖަނަވަރީ 2015 އިން ފެށިގެން 05 އަހަރު ދުވަހެވެ. އެހެންކަމުން އެގްރީމެންޓު ނިމޭނީ 01 ޖަނަވަރީ 2020 އަށެވެ. (އެއީ 2020 ޖުލައި 31 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގަނޑު 00:00 އަށެވެ.)

20-2- ނަމަވެސް 01 ޖަނަވަރީ 2015 ވަނަ ދުވަހު ތަން ހަވާލުވެއް ނުކުރެވުނެވެ. ވީމާ 05 އަހަރުގެ މުއްދަތު ގުނާން ގޮތް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވި، ތަން ނިޔަލަށް ހަވާލު ކުރުމުގެ ތާރީހުން ފެށިގެން، 05 އަހަރު ދުވަސް ކަމަށެވެ. މިގޮތުން ތަނާ ހަވާލުވި އާ ގުޅިގެންވާ ކަރުދާހުގައި 19 ނޮވެމްބަރު 2015 ގައި ހަވާލުކުރެވުނީ، 05 އަހަރު ދުވަސް ގުނާނީ، 19 ނޮވެމްބަރު 2015 އިން ފެށިގެންނެވެ. އެގޮތަށް މުއްދަތު ގުނުމުން، 05 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވާނީ، 19 ނޮވެމްބަރު 2015 އަށެވެ. (އެއީ 2020 ނޮވެމްބަރު 18 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގަނޑު 00:00 އަށެވެ.)

20-3- ކުލީގެ މުއްދަތު 05 އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ އިތުރު ކުރެވޭނެ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައި، އެއްބަސްވުމުގެ "މުއްދަތު" މިސުރުޚީގެ (ނ) ގެ ދަށުގައެވެ. އެމާއްދާގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

> " މި އެގްރީމެންޓްގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދޭ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، ކުލީގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް ކުއްޔަށްދޭފަރާތާއި، ކުއްޔަށް ހިފާފަރާތާ އެއްބަސްވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ (ށ)ފަރާތުން ފަރާތް ނުވަތަ ދެފަރާތް ނިންމައިފިނަމަ ބާރުވެރިކަމާއި ދެފަރާތުގެ ނިޔަތުގައި ލިޔުމަކުން އެއްބަސްވުމުގެ، ޝަރުތުތަކާއެކުގެ މަތިން ކުލީގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުން މިއެގްރީމެންޓް މަނާއެއް ނުކުރެއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

21. އެހެންކަމުން، 05 އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ ކުރީގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމުން ގޮތަކީ، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދޫ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު" ކަން އެނގެއެވެ. އެހެނީ ޤާނޫނުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތަކަށް މި އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާނީ، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ 05 އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ކުރީގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރި ގޮތް ސަރީހަކަށް ސާބިތު ކުރެވިފައި ނުވާތީ، ބަދަލުގެ ހިންގާއެކެވެ. އަދި މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން 01 އޮގަސްޓު 2015 ގައި ތަން ބަލާފައި ނުކުތުމާ ދިރާސާކޮށްލާއިރު، ކުރީގެ ޖުމްލަ މުއްދަތު 05 އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވާނެ ގޮތެއް ކަނޑައެޅި ނުކުރެއެވެ. 01 އޮގަސްޓު 2015 އަށް ތަން ބަލާފައި ނުކުތުމު ބަދަލުގައިވެސް ހަވާލުކުރަންޖެހުނީ 05 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތެވެ. އެގޮތުން 5 އަހަރު ހަމަވާތީ، ތަން ބަލާކުރުމާ ބޭރުން ފަހަރެއްގެ މުއްދަތު ގެންދިޔަ ނަމަވެސް އެއްބަސްވުމުގެ ސާފުކުރެވޭ. ބަލަހައްޓާ ކާޑު ބޭރުން ފަހަރެއްގެ 07 އަހަރަށް ކުރީގެ މުއްދަތު ދިގު ކުރުމުން ގޮތަކަށް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށް ނުވެއެވެ.

ބަދަލު ދޭންޖެހޭ މުއްދަތު

22. ކުރީގެ މުއްދަތު 5 އަހަރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ތަނުން ނިކުންނަންޖެހޭ ގޮތެއް އިދާރާގެ ފާޑުން ގުޅިގެން ކުރެވިއްޖެނަމަ، މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ބަދަލު ދޭންޖެހޭނީ، 05 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ ބާކީއިން ބާކީ އޮތް މުއްދަތަށެވެ. 07 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ ބާކީއިން ބާކީ އޮތް މުއްދަތަކަށް ނޫނެވެ. އަދި ނަފަޤާ ހަމަޖެހުމާ ބަދަލު ހަވާލުކުރީ 19 ނޮވެމްބަރު 2015 އިން ފެށިގެން، ނަފަޤާ ހަމަޖެހި ބަދަލު ހިސާބުކުރަންޖެހޭނީ ތާރީޚާ ހަމައަށް 16 އޮކްޓޫބަރު 2016 ގައި ހިނގާދިޔަ 10 މަހާއި 27 ދުވަސް އުނިކުރުމުން، ބާކީ އޮތް 04 (ހަތަރެއް) އަހަރާއި 01 (އެކެއް) މަހާއި 03 (ތިނެއް) ދުވަހެވެ. މިމުއްދަތަށް ނަފަޤާ ހަމަޖެހުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދޭން ފައިސާއަކީ، ކޮންމެ މަހަކަށް -/18,500ރ (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ރޭޓުން ފައިސާ ނަގައި ދިނުމެވެ.

23. މިގޮތުން ފައިސާ ނަގައިދޭނީ ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

4 އަހަރު (48 މަސް) ގުނަ 18،500	888,000.00ރ
01 މަސް ގުނަ 18،500ރ	18,500.00ރ
03 ދުވަސް ގުނަ 616.66ރ	1,849.98ރ
ޖުމްލަ: 908,349.98ރ (ނުވަލައްކަ އަށްހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސްނުވަ ރުފިޔާ ނުވަދިހައަށް ލާރި)	

އިތުރުކުރިކަމަށް ބުނެވޭ މުއްދަތާއިގުޅޭ

24. ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ހަނާ ބަޝީރުއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން، 02 އަހަރު ދުވަސް ކުރީގެ މުއްދަތަށް އިތުރުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ބުނުމަކީ ސާބިތުވާ ބުނުމެއް ނޫނެވެ. 19 ނޮވެމްބަރު 2015 ގައި ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ފޮނުވި ސިޓީގައިވެސް ބަޔާންކުރަނީ "...މިގޮތުން އެގްރީމެންޓްގެ މުއްދަތު ފެށޭ ތާރީޚަކީ 19 ނޮވެމްބަރު 2015 އިން ފެށިގެން 5 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތެވެ." މިފަދައިންނެވެ. 19 ނޮވެމްބަރު 2015 އިން ފެށިގެން 07 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ނޫނެވެ.

25. ނަމަވެސް، 19 ނޮވެމްބަރު 2015ގެ ތާރީޚުގެ ފަހުން، 23 ނޮވެމްބަރު 2015 ގައި ޓްރާންސްފަރއާއި "ޕޭމަންޓް ވައުޗަރ" ގައި “Nirolhuge two years advance payment (7000)” މިގޮތަށް ބަޔާންކޮށްގެން، ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން 168،000.00ރ (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ރުފިޔާ) ހަނާ ބަޝީރުގެ އަތުން ބަލައިގަނެފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެއީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އޮތް ކުރީގެ މުއްދަތު 5 އަހަރު ދުވަހަށް 2 އަހަރު އިތުރުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ފައިސާއެއްކަމުގެ ހެކިއެއްކަމަށް ނުބެލެވެއެވެ.

26.މީގެ އިތުރުން، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު، 7 އަހަރު ފުރުމުގެ މުއްދަތަށް އިތުރުކުރެވުން، ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުވާކަމަށް ބުނާ ހިދުމުގެ ވާރިސުން ބުނާ ސިޓީގައި ކޯޓުގެ ވާރިސުން ސާފުކޮށްފައިވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް، މިބައިގެ ކަމަށް ބެލޭ އެވެ. އެކަމަކު މިކަމުގެ އެއްބަސްވުމާއިގެން އެއްވެސް ދިމާވެގެން ސާބިތުވުމުގެ ހައިސިއްޔަތު އެކު ހާމަވާނެ ތަނެއްގައި 08 ޖޫން 2015 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ތަޢާރަފުގެ ޚިލާފަށް ދެބައިމީހުން އެއްބަސްވެވިފައިވާ ކަމުން އެނގެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދެބައިމީހުން ބަލައިގަތުމުގައި މިއެއްބަސްވުމުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާ ހުށަހެޅުން ސާބިތުވާކަން ކަނޑައެޅިފައިވާކަމެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްބަސްވުމާއި ދެކޮޅަށް އެއްއެއްބަސްވުމަށް ޢަމަލު އެހެން އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނެސްދިނަމަ، އެކަން ކަނޑައެޅިގެންނޭ، އެއްބަސްވުމުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބޮޑު ކުރިއަށް ފާހަގަކުރެވެނަކަމަށް ދެކެވެއެވެ. އަދި އެކަމާ ބުނާ ހަޖަމުކޮށްފައިވާ އެކަމާއިބެހޭ ކަމެއްކަމަށް ބެލެވޭނޭ ގޮތެއް ނުވެއެވެ.

ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ފައިސާ

27.އެހެންކަމުން، މިގޮތަށް ހިސާބުކުރުމުގެ މަތިން ބަލާއިރު ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ފައިސާއަކީ، ކުލިން ބާކީހުރި ކުއްޔުގެ ބަދަލު 908,349.98ރ (ނުވަލައްކަ އަށްހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސްނުވަ ރުފިޔާ ނުވަދިހައަށް ލާރި) އާއި 02 އަހަރުގެ އެޑްވާންސްގެ ގޮތުގައި ކަމަށް ބުނާ އެގްރީމަންޓުގެ ފައިސާ ނަގާފައިވާ އަނބުރާ ދޭންޖެހޭ 168,000.00ރ (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ރުފިޔާ) އާއެކު ޖުމްލަ 1,076,349.98ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްދިހަ ހަހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސް ނުވަ ރުފިޔާ ނުވަދިހައަށް ލާރި) އެވެ.

28.ވީމާ، މިދެންނެވި ގޮތުގެ މަތިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ނިންމުން:

29. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމްގެ ނިންމުން:

30. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

31. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްގު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[7] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ.[8] އެހެންނަމަވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible].[9]

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އެހެން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި [illegible] / [illegible] [illegible] އިމާރާތް ބަންދުކުރަން [illegible] ދުވަސްތަކަށް ޖެހޭ ފައިސާގެ މިންވަރަކީ -/1,335,700 ރ. (އެއްމިލިއަން ތިންސަތޭކަ ތިރީސް ފަސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމަށް [illegible] [illegible] ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޢަދަދަކީ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2984/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ބަދަލު ގެނެސް، [illegible] 23 އަދި 27 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ފައިސާއަކީ 1,076,349.98 ރ. (އެއްމިލިއަން ހަތްދިހަ ހަހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސް ނުވަ ރުފިޔާ ނުވަދިހަ އަށް ލާރި) ކަމަށް މިމައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި، މިފައިސާ [illegible] [illegible] ވިޔަފާރީގެ ގޮތުން، މި ހުކުމްކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 04 (ހަތަރެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކާ ހަވާލުކުރުމަށް [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑްގެ [illegible] އަންގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 262 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުން ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަންގައި ހުކުމް ކުރަމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ގޮތުގެ ޚުލާސާ:

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/HC-A/253 ގެ މައްސަލައިގައި އެމަރޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ހ. ފިޔަރި / ނަޝާ ޙަލީމަށް ފައިސާ ދައްކަން ޖެހޭ ގޮތުގެ ޚުލާސާ (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު:32/2021 (ސިވިލް އިޖުރާއާތުގެ ޤަވާޢިދު) 262 މާއްދާ ގެ ދަށުން):		
(1)	ދައްކަންޖެހޭ ޖުމުލަ ފައިސާ:	1,076,349.98ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްދިހަ ހަހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސް ނުވަ ރުފިޔާ ނުވަދިހަ އަށް ލާރި)
(2)	ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތް:	އެމަރޖް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް(C-253/2005)
(3)	ފައިސާ ލިބެންޖެހޭ ފަރާތް:	ނަޝާ ޙަލީމު / ހ. ފިޔަރި (A044968)
(4)	ފައިސާ ދައްކަން ފަށަންޖެހޭ ތާރީޚް:	21 ޑިސެމްބަރު 2023
(5)	ފައިސާ ދައްކާ ހަމަކޮށް ނިންމަންޖެހޭ ތާރީޚް:	20 އޭޕްރީލް 2024
(6)	ކޮންމެ އިންސްޓޯލްމަންޓެއްގައި ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު:	269،087.50ރ. (ދުއިސައްތަ ފަސްދޮޅަސް ނުވަހާސް އަށްދިހަ ހަތް ރުފިޔާ ފަންސާސް ލާރި)
(7)	ކޮންމެ އިންސްޓޯލްމަންޓެއް ދައްކަންޖެހޭ ތާރީޚް:	ފުރަތަމަ: 20 ޖަނަވަރީ 2024 ގެ ކުރިން. ދެވަނަ: 20 ފެބުރުއަރީ 2024 ގެ ކުރިން. ތިންވަނަ: 20 މާރިޗު 2024 ގެކުރިން. ހަތަރުވަނަ: 19 އޭޕްރީލް 2024 ގެ ކުރިން